

de vill ha, förklarar hon.

All mat som serveras på avdelningen har tillagats på Arlanda, med undantag för potatis som kokas på plats. Sjukhuset har slutit ett avtal med det företag som tillagar maten som serveras på flygplan och framtagit ett eget koncept. Detta har gjorts tillsammans

med dietister och ett par kända kockar för att göra måltiderna smakrika och samtidigt näringsriktiga. För att kunna följa upp patienternas näringsintag serveras varje måltid på bricka. Till sin hjälp för att följa näringsintaget för Erika Frändén nutritionsjournal över vad patienterna

äter. Nutritionsjournalen kommer sedan att följa med patientjournalen mellan de olika avdelningarna.

På Ersta sjukhus serveras inte maten på sängen, utan patienterna får gå till matsalen. Men vill patienterna verkligen gå omkring nyopererade? Svaret

heter smärtlindring, säger Olle Ljungqvist. Och information. Patienterna är välmotiverade och vet vad de ska göra för att bli friska så snart som möjligt.

– Patienten är den viktigaste spelaren i det här systemet.

Ida Norrström

»För få läkare tar ansvar för nutrition«

På geriatrika kliniken vid Akademiska sjukhuset i Uppsala satsar man i dag hårt på att behandla och förebygga undernäring.

När en ny patient skrivs in på avdelningen blir denne intervjuad om sina matvanor och BMI beräknas. Under de två dagar som följer registreras kalori- och vätskeintaget. Om patienten äter för lite eller har dåligt näringsstatus kontaktas dietisten. En till synes enkel procedur, men den kräver ett tvärprofessionellt samarbete och engagemang.

– Läkarens roll är viktig i det här sammanhanget, säger Tommy Cederholm, professor i klinisk nutrition och överläkare i geriatrik. I dag är det alltför få läkare som tar ansvaret för nutritionsbehandling.

Han anser att läkaren alltid måste uppmärksamma patientens nutritionsstatus, bedöma orsaker till viktnedgång och sätta detta i samband med sjukdomsprocesser.

– Läkargruppen tränas till att fokusera på specifika organsjukdomar. Men isolerade organsjukdomar är sällsynta. Alla sjukdomar har konsekvenser för nutritionen på ett sätt som man måste ta hänsyn till.

Att nutritionsbehandling har låg prioritet på många sjukhus i landet tror han också beror på att läkare får lära sig

Tommy Cederholm

På geriatrika kliniken vid Akademiska sjukhuset i Uppsala kan patienterna få välja måltid, till exempel om man inte vill ha varm mat. Kliniken satsar på ett tvärprofessionellt samarbete för att förebygga undernäring.

Foto: Johan Wahlgren

ganska lite om nutrition under utbildningen.

– Läkarna fokuserar mycket på de rent medicinska aspekterna och förlitar sig på sköterskornas och dietisternas kunskaper, säger han och får medhåll av Susanne Eriksson som är dietist vid avdelningen.

– När det gäller geriatrika patienter måste man ha tid, säger Susanne Eriksson om sitt arbete.

– Gamla människor vill inte klaga. Man måste sitta ned med dem länge och få deras förtroende för att få dem att prata om sina problem. De är väldigt ödmjuka, de gamla i dag, säger hon.

Mycket av hennes tid går åt att ta reda på hur de äter hemma.

– Man kan bli förvånad när man upptäcker att de har klarat sig på så lite mat. De här små damerna har ofta tagit till sig light-kulturen, säger hon.

Geriatrika kliniken har en nutritionsgrupp där avdelningarnas nutritionsombud, vanligtvis sköterskor och undersköterskor, varje månad strålar samman med dietister för att diskutera nya rön och problem som de mött.

Det kan till exempel röra sig om en så enkel sak som att man har kommit på att patienten kan sitta på ett särskilt sätt för att un-

derlätta sväljandet.

Varje månad möts också Akademiska sjukhusets nutritionsråd som består av nutritionsintresserade läkare, sköterskor från många av sjukhusets avdelningar och dietister för att dela med sig av erfarenheter och utarbeta riktlinjer för sjukhusets nutritionsarbete. Geriatrika kliniken forskning och utvecklingsavdelning planerar i dagsläget för en särskild satsning på förbättrade nutritionsrutiner.

Om patienterna har dålig aptit kan de bli erbjudna en så kallad önskekost, en meny där de kan få välja måltid. Bland annat finns »Lätt och lagom«, som är en halv portion mat som alltid är kall, eftersom varm mat ofta kan framkalla illamående. Lätt och lagom kan till exempel vara Janssons frestelse eller en räksmörgås.

Ida Norrström
journaliststuderande
och praktikant på LT

Fakta

En fjärdedel av patienterna på geriatrika kliniken led av undernäring, visade en undersökning gjord av dietisterna Brita Karlström och Erika Olsson 1995. Detta ledde till en satsning på nutritionsbehandling som startades samma år. Undersökningen blev grund för Brita Karlström att söka pengar för att vidareutbilda personalen i nutrition. Då fanns ingen dietisttjänst vid kliniken; i dag har man två dietister på heltid.

Foto: Johan Wahlgren

Susanne Eriksson